

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2022. gada 7. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lauksaimniecība – Kopējā lauksaimniecības politika – Tiešā atbalsta shēmas – Kopīgi noteikumi – Vienotā platībmaksājuma shēma – Regula (EK) Nr. 73/2009 – 2. panta c) punkts – Jēdziens “lauksaimnieciska darbība” – 35. pants – Regula (EK) Nr. 1122/2009 – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir pieprasīts uzradīt zemesgabala, kas lauksaimniekam nodots koncesijā, izmantošanas tiesības apliecināšu dokumentu un kurā šā līguma spēkā esamība ir pakārtota tam, ka potenciālajam koncesionāram ir dzīvnieku audzētāja vai īpašnieka statuss – Ganību koncesionārs, kas ir noslēdzis sadarbības līgumu ar dzīvnieku audzētājiem – *Res judicata* spēks

Lietā C-116/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaras apelācijas tiesa, Rumānija) iesniedza ar 2020. gada 6. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 28. februārī, tiesvedībā

SC Avio Lucos SRL

pret

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj,

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši I. Ziemeles (referente), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *SC Avio Lucos SRL* vārdā – *M. Gornoviceanu*, advokāte,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

- *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* vārdā – *N. S. Răducan*, pārstāvis,
- Rumānijas valdības vārdā – *E. Gane* un *A. Rotăreanu*, pārstāves,
- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *S. Heimerl*, pārstāvji,
- Francijas valdības vārdā – *A.-L. Desjonquères* un *C. Mosser*, kā arī *W. Zemamta*, pārstāvji,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. Vignato* un *R. Guizzi*, *avvocati dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Sauka* un *A. Biolan*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2021. gada 2. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir, pirmkārt, par to, kā interpretēt Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (2009. gada 19. janvāris), ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV 2009, L 30, 16. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1310/2013 (2013. gada 17. decembris) (OV 2013, L 347, 865. lpp.) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 73/2009”), otrkārt, par to, kā interpretēt Komisijas Regulu (EK) Nr. 1122/2009 (2009. gada 30. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu Nr. 73/2009 attiecībā uz savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu saskaņā ar minētajā regulā paredzētajām tiešā atbalsta shēmām lauksaimniekiem, kā arī lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1234/2007 attiecībā uz savstarpēju atbilstību saskaņā ar viņa nozarē paredzēto atbalsta shēmu (OV 2009, L 316, 65. lpp.), kā arī, treškārt, par *res judicata* principu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *SC Avio Lucos SRL*, no vienas puses, un *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* (Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūra, Dolžas žudeca centrs, Rumānija) un *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central* (Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūra – Centrālais birojs, Rumānija) (turpmāk tekstā abi kopā – “APIA”), no otras puses, par pieprasījumu atmaksāt finansiālo atbalstu, kuru APIA attiecībā uz 2014. gadu esot piešķirusi *Avio Lucos*, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 1254/1999

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1254/1999 (1999. gada 17. maijs) par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgo organizāciju (OV 1999, L 160, 21. lpp.) 12. panta 2. punktā bija paredzēts:

“Lai noteiktu ganāmpulka blīvumu saimniecībā, ņem vērā:

[..]

- b) lopbarības platību, kas nozīmē to saimniecības platību, kas visu kalendāro gadu ir pieejama liellopu un aitu, un/vai kazu audzēšanai. [..]

[..].”

- 4 Minētais 12. pants tika svītrots ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (2003. gada 29. septembris), ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV 2003, L 270, 1. lpp.), bet pēc tam Regula Nr. 1254/1999 pati tika atcelta ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1234/2007 (2007. gada 22. oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (“Vienotā TKO regula”) (OV 2007, L 299, 1. lpp.).

Regula Nr. 1782/2003

- 5 Regulas Nr. 1782/2003 44. panta “Tiesību uz maksājumu izmantošana” 2. un 3. punktā bija noteikts:

“2. “Hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu” ir jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, ko aizņem aramzeme un pastāvīgās ganības, izņemot zemes, uz kurām atrodas ilggadīgās kultūras, meži vai kuras izmanto ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām.

3. Lauksaimnieks deklarē zemes gabalus, kuri atbilst hektāram, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, saistībā ar visām tiesībām uz maksājumu. Izņemot *force majeure* [nepārvaramas varas] gadījumu vai ārkārtas apstākļus, minētie zemes gabali ir lauksaimnieka rīcībā [..].”

- 6 Regula Nr. 1782/2003 tika atcelta ar Regulu Nr. 73/2009.

Regula Nr. 73/2009

7 Regulas Nr. 73/2009 4., 7., 23. un 25. apsvērumā bija teikts:

“(4) Turklāt, lai novērstu to, ka tiek pamesta lauksaimniecības zeme, un nodrošinātu, ka tā tiek saglabāta labos lauksaimniecības un vides apstākļos, ar [Regulu Nr. 1782/2003] izveidoja Kopienas sistēmu, ar kuru dalībvalstis nosaka standartus, ņemot vērā attiecīgo apgabalu raksturīgās pazīmes, tostarp augsnes un klimatiskos apstākļus, esošās lauksaimniecības sistēmas, zemes izmantošanu, augseku, lauksaimniecības praksi un lauksaimniecības struktūras. Šī sistēma būtu jāsaglabā. [..]

[..]

(7) “[Regulā Nr. 1782/2003] ir atzīta pastāvīgo ganību labvēlīgā ietekme uz vidi. Būtu jāsaglabā minētās regulas pasākumi, kuru mērķis ir veicināt esošo pastāvīgo ganību saglabāšanu un nodrošinātu, ka tās netiks masveidā pārvērstas aramzemē.

[..]

(23) Pieredze, kas gūta, piemērojot vienotā maksājuma shēmu, liecina par to, ka atsaistītais ienākumu atbalsts daudzos gadījumos tika piešķirts saņēmējiem, kuru lauksaimniecības darbība veidoja tikai nenožīmīgu daļu no viņu kopējās uzņēmējdarbības vai kuru uzņēmējdarbības mērķis nebija saistīts vai ir tikai nelielā mērā saistīts ar lauksaimniecības darbību. Lai novērstu to, ka lauksaimniecības ienākumu atbalstu piešķir šādiem saņēmējiem, kā arī lai nodrošinātu to, ka Kopienas atbalstu pilnībā izmanto, lai nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, būtu jāpiešķir dalībvalstīm pilnvaras saskaņā ar šo regulu līdzīgos gadījumos atturēties no tiešo maksājumu piešķiršanas šādām fiziskām un juridiskām personām.

[..]

(25) [Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)] atbalsta shēmas paredz tiešu atbalstu ienākumiem, jo īpaši, lai nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem. Šis mērķis ir cieši saistīts ar lauku rajonu saglabāšanu. Lai novērstu Kopienas līdzekļu nepareizu sadali, atbalsta maksājumus nevajadzētu maksāt lauksaimniekiem, kuri ir mākslīgi radījuši apstākļus, kas vajadzīgi tādu maksājumu saņemšanai.”

8 Šīs regulas 2. pantā “Definīcijas” bija noteikts:

“Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

- b) “saimniecība” ir visas ražošanas vienības, ko pārvalda lauksaimnieks un kas atrodas tās pašas dalībvalsts teritorijā;
- c) “lauksaimnieciska darbība” ir lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana, ieskaitot ražas novākšanu, slaukšanu, dzīvnieku audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, vai zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī, kā noteikts 6. pantā;

[..]

h) “lauksaimniecības zeme” ir aramzemes, pastāvīgo ganību vai ilggadīgo kultūru kopējā platība.”

- 9 Minētās regulas 6. panta “Labs lauksaimniecības un vides stāvoklis” 1. punkta pirmajā daļā bija paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina to, lai visās lauksaimniecības zemēs, jo īpaši zemē, ko vairs neizmanto ražošanai, tiktu uzturēts labs lauksaimniecības un vides stāvoklis. Dalībvalstis valsts vai reģionālā līmenī nosaka obligātās prasības attiecībā uz labu lauksaimniecības un vides stāvokli, pamatojoties uz III pielikumā noteikto sistēmu un ņemot vērā attiecīgo apgabalu raksturīgās īpašības, tostarp augsnes un klimatiskos apstākļus, esošās lauksaimniecības sistēmas, zemes izmantošanu, augseku, lauksaimniecības praksi un lauksaimniecības struktūras. Dalībvalstis nenosaka obligātās prasības, kas nav paredzētas šajā sistēmā.”

- 10 Šīs pašas regulas 19. panta “Atbalsta pieteikumi” 1. punktā bija noteikts:

“Katru gadu lauksaimnieki iesniedz pieteikumus par tiešajiem maksājumiem, attiecīgā gadījumā norādot:

- a) visus attiecīgās saimniecības lauksaimniecības zemes gabalus [..];
- b) aktivizēšanai deklarēto tiesību uz maksājumu identitāti;
- c) jebkuru citu informāciju, ko paredz sniegt šī regula vai attiecīgā dalībvalsts.”

- 11 Regulas Nr. 73/2009 34. pantā “Tiesību uz maksājumu aktivizēšana par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu” bija noteikts:

“1. Saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu atbalstu lauksaimniekiem piešķir pēc tam, kad aktivizētas tiesības uz maksājumu par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu. Aktivizētās tiesības uz maksājumu sniedz tiesības uz tajās noteikto maksājumu summu.

2. “Šajā sadaļā “hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu” ir:

- a) jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme un jebkurš zemes gabals, kurā iestādīts pamežs ar īsu augseku (KN kods ex 0602 90 41), ko izmanto lauksaimniecības darbībām [..]

[..]

Hektāri atbilst atbilstības nosacījumiem jebkurā kalendārā gada laikā, izņemot *force majeure* [nepārvaramas varas] vai ārkārtas apstākļus.”

- 12 Šīs regulas 35. panta “Paziņošana par hektāriem, par kuriem ir tiesības pretendēt uz atbalstu” 1. punktā bija paredzēts:

“Lauksaimnieks deklarē zemes gabalus, kuri atbilst hektāram, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, saistībā ar visām tiesībām uz maksājumu. Izņemot *force majeure* [nepārvaramas varas] gadījumu vai ārkārtas apstākļus, minētie zemes gabali ir lauksaimnieka rīcībā dalībvalsts noteiktajā datumā, kas nav vēlāk par datumu, kas attiecīgajā dalībvalstī noteikts atbalsta pieteikuma grozīšanai.”

- 13 Minētās regulas 124. panta “Platība saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu” 2. punktā bija noteikts:

“Par visiem lauksaimniecības zemes gabaliem, kas atbilst 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem, [...] ir tiesības pretendēt uz maksājumu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu.

Izņemot nepārvaramas varas gadījumus vai ārkārtas apstākļus, pirmajā daļā minētie zemes gabali ir lauksaimnieka rīcībā dienā, ko noteikusi dalībvalsts un kas nevar būt vēlāk par laiku, kas minētajā dalībvalstī noteikts atbalsta pieprasījuma grozījumam.

Tās atbalsttiesīgās platības minimālais lielums katrā saimniecībā, par kuru var pieprasīt maksājumus, ir 0,3 ha. Tomēr jebkura jaunā dalībvalsts var nolemt, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem un pēc Komisijas apstiprinājuma saņemšanas, noteikt lielāku minimālo lielumu, ar noteikumu, ka tas nepārsniedz 1 ha.”

- 14 Šīs pašas regulas III pielikumā “Labi lauksaimniecības un vides apstākļi, kas minēti 6. pantā” attiecībā uz minimālo saglabāšanas līmeni tostarp bija minēts šāds fakultatīvs standarts: “Minimālais ganāmpulka blīvums vai/un atbilstoši režīmi”.
- 15 Regula Nr. 73/2009 tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Regulu Nr. 73/2009 (OV 2013, L 347, 608. lpp.).

Regula Nr. 1122/2009

- 16 Regulas Nr. 1122/2009 8. un 28. apsvērumā bija noteikts:

“(8) Lai nodrošinātu [Regulas Nr. 73/2009] III sadaļā paredzētās vienotā maksājuma shēmas pareizu īstenošanu, dalībvalstīs jāizveido identifikācijas un reģistrācijas sistēma, saskaņā ar kuru tiesībām uz maksājumu jābūt izsekojamām [...].

[..]

(28) Obligāti jāievēro atbalsta pieteikumu iesniegšanas un platībatkarīgā atbalsta pieteikumu un visu apstiprinošo dokumentu, līgumu vai deklarāciju grozišanas termiņi, lai valstu pārvaldes iestādēm dotu iespēju plānot un pēc tam veikt atbalsta pieteikumu pareizības efektīvas pārbaudes. [...]”

- 17 Šīs regulas 12. panta “Vienotā pieteikuma saturs” 1. punktā bija noteikts:

“Vienotajā pieteikumā ietver visu informāciju, kas vajadzīga, lai noteiktu tiesības pretendēt uz atbalstu, jo īpaši:

[..]

d) informāciju, kas ļauj identificēt visus lauksaimniecības zemes gabalus saimniecībā, to platību, kas izteikta hektāros līdz divām zīmēm aiz komata, atrašanās vietu un attiecīgā gadījumā izmantošanas veidu [...].”

- 18 Regula Nr. 1122/2009 tika atcelta ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 640/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 attiecībā uz integrēto administrācijas un kontroles sistēmu, maksājumu atteikšanas vai atsaukšanas nosacījumiem un administratīvajiem sodiem, kas piemērojami tiešo maksājumu, lauku attīstības atbalsta un savstarpējās atbilstības kontekstā (OV 2014, L 181, 48. lpp.).

Rumānijas tiesības

Dzīvnieku audzēšanas likums Nr. 72/2002

- 19 *Legea zootehniei nr. 72/2002* (Dzīvnieku audzēšanas likums Nr. 72/2002, atkārtoti publicētā redakcija, 2014. gada 2. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 235) 4. pantā bija noteikts:

“Šā likuma izpratnē “dzīvnieku audzētāji” ir fiziskās vai juridiskās personas, kuru īpašumā ir 2. pantā minētās dzīvnieku sugas un kuras ir ierakstītas lauksaimniecības reģistrā.”

- 20 Šā likuma 5. panta 1. punktā bija paredzēts:

“Dzīvnieku audzēšana un dzīvnieku izmantošana ir dzīvnieku audzētāju – neatkarīgi no viņu juridiskā statusa – darbība produktu un dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei.”

VĀR Nr. 125/2006

- 21 2006. gada 21. decembra *Ordonanța de urgență a guvernului nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007, și pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 125/2006, ar ko apstiprina to tiešo maksājumu shēmas un valsts papildu tiešo maksājumu shēmas, kurus lauksaimniecības nozarei piešķir no 2007. gada, un ar ko groza 2. pantu Likumā Nr. 36/1991 par lauksaimniecības sabiedrībām un citām apvienību formām lauksaimniecības nozarē) (2006. gada 29. decembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 1043), pamatlietas faktiem piemērojamajā redakcijā (turpmāk tekstā – “VĀR Nr. 125/2006”), 7. pantā 1. punkta f) apakšpunktā bija noteikts:

“Lai saņemtu maksājumus vienotā platībmaksājuma shēmu ietvaros, pieteikuma iesniedzējiem ir jābūt reģistrētiem *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură* [(Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūra, Rumānija)] pārvaldītajā Lauksaimnieku reģistrā, ir jāiesniedz maksājumu pieteikums noteiktā termiņā un ir jāatbilst šādiem vispārīgiem nosacījumiem:

[..]

- f) ir jāiesniedz dokumenti, kas pierāda zemes, par kuru ir iesniegts pieteikums, likumīgu izmantošanu;

[..].”

Lauksaimniecības un lauku attīstības ministra Dekrēts Nr. 246/2008

- 22 2008. gada 23. aprīļa *Ordinul ministrului agriculturii si dezvoltării rurale nr. 246/2008 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare în sectorul vegetal, pentru acordarea sprijinului aferent măsurilor de agromediu și zone defavorizate* (lauksaimniecības un lauku attīstības ministra Dekrēts Nr. 246/2008, ar ko nosaka īstenošanas kārtību, īpašos nosacījumus un atbilstības kritērijus valsts papildu tiešo maksājumu shēmu piemērošanai augkopības nozarē un atbalsta piešķiršanai saistībā ar agrovides pasākumiem un nelabvēlīgiem apgabaliem) (2008. gada 25. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 332), pamatlietā piemērojamā redakcijā, 5. panta 1. punkts bija formulēts šādi:

“Dokumenti, kas apliecina pašvaldību pastāvīgo ganību likumīgu izmantošanu saskaņā ar [VĀR Nr. 125/2006] 7. panta 1. punkta f) apakšpunktu [..], ir īpašumtiesības apliecinoši dokumenti, starp pašvaldību padomēm un dzīvnieku audzētājiem noslēgti koncesijas vai nomas līgumi, no kuriem izriet izmantotā zemes platība, un atbilstoši lauksaimniecības reģistrā iekļautajai informācijai izsniegts pašvaldības padomes apliecinājums. Jebkurš līgums, kurš noslēgts pirms šā dekrēta stāšanās spēkā un kura priekšmets ir pašvaldību ganību izmantošana, paliek spēkā līdz tiesību izbeigšanās brīdim.”

Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 34/2013

- 23 2013. gada 23. aprīļa *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și totalarea Legii kalui funciar nr. 18/1991* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 34/2013 par ilggadīgo zālāju organizēšanu, apsaimniekošanu un izmantošanu un par grozījumiem un papildinājumiem Likumā Nr. 18/1991 par zemes īpašumu, 2013. gada 13. maija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 267), pamatlietā piemērojamā redakcijā, 2. pants bija formulēts šādi:

“Šajā ārkārtas rīkojumā turpmāk uzskaitītie jēdzieni ir jāsaprot šādi:

[..]

- b) “ganības un siena pļavas”: lauksaimniecības zeme, kas īpašumtiesības apliecinošajos aktos ir reģistrēta šajā lietošanas kategorijā un kas tiek izmantota, lai ražotu lopbarību, stiebrzāli vai cita veida zāli dzīvniekiem, kuru novāc pļaujot vai nogana;
- c) “ganāmpulka vienība (GV)”: standarta mērvienība, ko nosaka, pamatojoties uz katras dzīvnieku sugas uztura vajadzībām, un kas ļauj salīdzināt dažādas dzīvnieku kategorijas;
- d) “ganību un siena pļavu lietotājs”: dzīvnieku audzētājs, fiziska vai juridiska persona, kas reģistrēta saimniecību valsts reģistrā, kas veic ganību un siena pļavu lietošanas kategorijā ietilpstošu īpašu lauksaimniecisku darbību atbilstoši Eiropas Savienības saimnieciskās darbības statistiskajai klasifikācijai attiecībā uz kultūraugu un dzīvnieku audzēšanu, kas likumīgi ir ieguvusi lauksaimniecības zemes izmantošanas tiesības un kas izmanto ganību zemi, ļaujot tur ganīties sev piederošiem dzīvnieku ganāmpulkiem vai vismaz reizi gadā šo zemi nopļaujot;
- e) “saimniecību valsts reģistrs (SVR)”: elektroniska datu bāze, kurā ir ietverta ikvienas Rumānijas saimniecības identifikācijas informācija [..];

- f) “pļavu turētāji”: personas, kurām ir īpašumtiesības vai citas lietu tiesības uz tām, vai personas, kurām saskaņā ar civiltiesībām ir pļavu valdītāju vai turētāju statuss.”

Lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības ministra un valsts pārvaldes lietu ministra Dekrēts Nr. 226/235/2003

- 24 *Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului administrației publice nr. 226/235/2003 pentru aprobarea Strategiei privind organizarea activității de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor la nivel național, pe termen mediu și lung* (lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības ministra un valsts pārvaldes lietu ministra Dekrēts Nr. 226/235/2003, ar kuru apstiprināta pļavu meliorācijas un izmantošanas pasākumu organizēšanas valsts mēroga stratēģija vidējā termiņā un ilgtermiņā) (2003. gada 17. jūnija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 423), pamatlietā piemērojamā redakcijā, bija iekļauts I pielikums, kura VI nodaļas 1. punkts bija formulēts šādi:

“Pļavu lietotāju pienākumi

- a) Lai lietotu pļavas, ko pārvalda pašvaldību padomes, pilsētas vai pašvaldības:

dzīvnieku audzētāju dibinātas apvienības un dzīvnieku audzētāji, kas ir fiziskās vai juridiskās personas, iesniedz pieteikumu vietējā padomē, [..]

- b) Pļavu lietotājiem, kuri noslēdz koncesijas līgumus, ir jāizpilda vismaz šādi nosacījumi:

- jābūt reģistrētiem [SVR];
- ir jānodrošina vismaz 0,3 GV/ha attiecībā uz pieprasīto zemesgabalu;
- jāiesniedz IV nodaļas 8. punkta noteikumiem atbilstoša ganību programma par laikposmu, kurā pieprasītā pļava tiks lietota.”

Civilprocesa kodekss

- 25 *Codul de procedură civilă* (Civilprocesa kodekss) 431. panta 2. punktā ir noteikts:

“Lietas dalībnieki var iebilst pret agrāka nolēmuma *res judicata* spēku citā tiesvedībā, ja pastāv saikne ar pēdējās minētās risinājumu.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 26 *Avio Lucos* iesniedza *APIA* finanšu atbalsta pieteikumu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu par 2014. gadu attiecībā uz ganībām 341,70 ha platībā. Lai pierādītu savas zemes izmantošanas tiesības, šī sabiedrība iesniedza koncesijas līgumu, kas 2013. gada 28. janvārī bija noslēgts ar *Consiliul Local al Comunei Podari* (Pudari pašvaldības dome, Rumānija) par šajā pašvaldībā esošām ganībām. Saskaņā ar šo līgumu *Avio Lucos* kā koncesionārei bija tiesības tieši izmantot koncesijā nodoto īpašumu, pašai uzņemoties risku un iespējamus zaudējumus. Turklāt tai bija pienākums koncesijā nodoto zemesgabalu izmantot ganībām un tai bija aizliegts iznomāt šo īpašumu vai to nodot apakškoncesijā.

- 27 Pēc tam *Avio Lucos* 2013. gada 30. janvārī noslēdza sadarbības līgumu ar četrām fiziskām personām. Pamatojoties uz šo līgumu, *Avio Lucos* koncesijā iegūtās pašvaldības ganības bija jānodod šo fizisko personu rīcībā un katru gadu uz sava rēķina bija jāveic nepieciešamie uzturēšanas darbi, savukārt minētās fiziskās personas apņēmas nodot savus dzīvniekus, proti, aitas, kazas, govīs un zirgus, *Avio Lucos* rīcībā, tā, lai koncesijā iegūtā zemesgabala noganīšana tiktu veikta nepārtraukti un pastāvīgi.
- 28 Pēc tam, kad *APIA* bija iesniegts attiecīgs pieteikums, tā, pamatojoties uz platībatkarīgā atbalsta shēmām par 2014. tirdzniecības gadu, piešķīra *Avio Lucos* avansa maksājumu, kura kopējā summa bija 529 340,24 Rumānijas lejas (RON) (aptuveni 107 000 EUR).
- 29 Tomēr, veicot šā pieteikumu atkārtotu izskatīšanu, *APIA* konstatēja, ka koncesijas līguma noslēgšanas dienā *Avio Lucos* nebija tiesību iegūt koncesijā pašvaldības publiskā vai privātā īpašumā ietilpstošās ganības, jo tai nebija dzīvnieku audzētāja vai dzīvnieku īpašnieka statusa, un tādējādi bija pārkāpti piemērojamie valsts tiesību akti.
- 30 Ņemot vērā šo konstatējumu, *APIA*, pirmkārt, pieņēma lēmumu, ar ko atbilstoši Regulas Nr. 1122/2009 58. panta trešajai daļai *Avio Lucos* tika piemērotas daudzgadu sankcijas, kuru kopējā summa bija 555 729,59 RON (aptuveni 112 000 EUR). Šis lēmums tika vairākkārt apstrīdēts valsts pārvaldes iestādēs un pārsūdzēts tiesā, taču nesekmīgi.
- 31 Otrkārt, *APIA* attiecībā pret *Avio Lucos* noteica prasījumu par labu budžetam 529 340,24 RON (aptuveni 107 000 EUR) apmērā, kas atbilst summai, kura tai jau bija izmaksāta, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu par 2014. gadu.
- 32 *Avio Lucos* pārsūdzēja šo lēmumu *Tribunalul Dolj* (Dolžas apgabaltiesa, Rumānija), kas tās prasību noraidīja. *Avio Lucos* šo spriedumu pārsūdzēja *Curtea de Apel Craiova* (Krajoavas apelācijas tiesa, Rumānija), kura to grozīja un nodeva lietu atpakaļ *Tribunalul Dolj* (Dolžas apgabaltiesa). Ar 2018. gada 25. februāra spriedumu *Tribunalul Dolj* (Dolžas apgabaltiesa) prasību noraidīja. *Avio Lucos* šo spriedumu pārsūdzēja, un lieta šobrīd tiek izskatīta *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaras apelācijas tiesa, Rumānija), kas ir iesniedzējtiesa.
- 33 Iesniedzējtiesa uzsver, ka nav skaidrs, vai Savienības tiesībām ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, lai saņemtu finansiālu atbalstu saistībā ar platībatkarīgā maksājuma shēmām, ir noteikts pienākums pierādīt tiesības izmantot vai apsaimniekot zemes platību vai arī būt dzīvnieku audzētājam vai dzīvnieku īpašniekam. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka rodas jautājums, vai konkrētā darbība, ko veic *Avio Lucos*, ietilpst Regulas Nr. 73/2009 2. panta piemērošanas jomā. Visbeidzot iesniedzējtiesai – kas norāda uz diviem galīgiem tiesas nolēmumiem, kuros konstatēts, ka pieteikumi maksājumu saņemšanai saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu par 2014. gadu ir neatbilstīgi, jo nav ievērota valsts tiesību aktos paredzētā prasība par zemes apsaimniekošanas vai izmantošanas tiesību likumīgu iegūšanu, – ir šaubas, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga tāda *res judicata* principa piemērošana, ka kompetentajai valsts tiesai jaunā tiesvedībā par tāda prasījuma likumību, uz kura pamata tiek atgūtas *Avio Lucos* nepamatoti samaksātās summas, ir liegts izvērtēt, vai šis valsts tiesību aktos paredzētās prasības atbilst Savienības tiesībām.

34 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaras apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Savienības] tiesībām, kas piemērojamas finansiālajam atbalstam par 2014. lauksaimniecības gadu, konkrēti – Regulai Nr. 73/2009 un Regulai Nr. 1122/2009, ir pretrunā tas, ka, lai persona saņemtu finansiālu atbalstu platībatkarīgo atbalsta shēmu ietvaros, valsts tiesībās tai ir noteikts pienākums iesniegt pierādījumu par kāda zemesgabala izmantošanas tiesībām?
- 2) Ciktāl pirmajā jautājumā norādītais tiesiskais regulējums nav pretrunā iepriekš minētajām [Savienības] tiesībām, vai [Savienības] tiesībām (tostarp samērīguma principam) ir pretrunā – īpaši gadījumā, kad saņēmējs ir pamatojis lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas tiesības, iesniedzot koncesijas līgumu par ganību zemes platību (līgumu, pamatojoties uz kuru pieteikuma iesniedzējs ir ieguvis tiesības pēc nomas maksas samaksāšanas izmantot ganības uz savu risku un savam labumam), – tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā šāda koncesijas līguma spēkā esamībai ir izvirzīts nosacījums, ka potenciālajam koncesionāram obligāti ir jābūt dzīvnieku audzētājam vai dzīvnieku īpašniekam?
- 3) Vai Regulas Nr. 73/2009 2. pantā minētajā “lauksaimnieciskas darbības” definīcijā ietilpst tāda platībatkarīgā atbalsta saņēmēja darbība, kurš – noslēdzis koncesijas līgumu par ganībām, lai saņemtu šīs zemes platības apsaimniekošanas tiesības un tiesības uz atbalstu par 2014. lauksaimniecības gadu, – vēlāk noslēdz sadarbības līgumu ar dzīvnieku audzētājiem, t.i., līgumu, ar ko atļauj koncesijā saņemto zemesgabalu bez maksas izmantot dzīvnieku ganīšanai, koncesijas saņēmējam saglabājot zemes izmantošanas tiesības, bet apņēmoties netraucēt ganīšanu un veikt ganību zemes uzturēšanu?
- 4) Vai Savienības tiesības nepieļauj, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā Civilprocesa kodeksa 431. panta 2. punkts – kas attiecas uz galīga tiesas nolēmuma *res judicata* spēku, ar kuru ir konstatēta maksājuma pieteikuma nepieņemamība, jo nav izpildīta valsts tiesībās noteiktā prasība par zemesgabala, par ko ir lūgts platībatkarīgais atbalsts par 2014. lauksaimniecības gadu, apsaimniekošanas/izmantošanas tiesību dokumenta likumību (strīdā, kurā tika lūgts atcelt lēmumu par daudzgadu sankciju piemērošanu), – tiek interpretēts tādējādi, ka tas liedz analizēt minētās valsts noteikto prasību atbilstību 2014. lauksaimniecības gadam piemērojamām [Savienības] tiesībām jaunā strīdā, kurā tiek vērtēta tā akta likumība, kura mērķis ir atgūt pieteikuma iesniedzējam par to pašu 2014. lauksaimniecības gadu nepamatoti samaksātās summas, šim aktam esot balstītam uz tiem pašiem faktiem un to pašu valsts tiesisko regulējumu, kas tika analizēti iepriekšējā galīgajā tiesas nolēmumā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

35 Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams kopumā, jo iesniedzējtiesas rīcībā esot izskatāmā strīda izspriešanai nepieciešamā informācija. Konkrēti, Rumānijas valdība uzskata, ka iesniedzējtiesai vajadzēja vispirms analizēt Civilprocesa kodeksa 431. panta 2. punktā paredzētos noteikumus par “*res judicata* spēku” un noraidīt *Avio Lucos* prasību. Šajā ziņā Rumānijas valdība piebilst, ka, tā kā šī tiesību norma ir piemērojama pamatlietā, pirmajiem trim jautājumiem nav priekšmeta.

- 36 Savukārt *Avio Lucos* apgalvo, ka pirmais un otrais jautājums nav nozīmīgi pamatlietas atrisināšanai, jo tie attiecas nevis uz prasītājas atbilstību vienotā platībmaksājuma saņemšanai, bet gan uz jautājumu par pamatlietā aplūkotā koncesijas līguma spēkā esamību.
- 37 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesa, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un cik nozīmīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Līdz ar to Tiesai principā ir jāsniedz atbilde, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām ir attiecināma nozīmīguma prezumpcija. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu Tiesa var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 39 Šajā gadījumā, pirmkārt, apsvērums, ka Civilprocesa kodeksa 431. panta 2. punkts būtu pamats iesniedzējtiesai noraidīt tajā izskatāmo prasību, neļauj konstatēt, ka to Savienības tiesību normu interpretācijai, kuras iesniedzējtiesa lūdz interpretēt, acīmredzami nebūtu nekādas saistības ar pamatlietu. Proti, LESD 267. pantā noteiktās procedūras ietvaros Tiesas funkcijas un iesniedzējtiesas funkcijas ir skaidri nošķirtas, un tikai iesniedzējtiesa var interpretēt valsts tiesību aktus (spriedums, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c., C-416/10, EU:C:2013:8, 58. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 40 Otrkārt, attiecībā uz apgalvojumu, ka pirmais un otrais jautājums nav nozīmīgi, jāatgādina, ka LESD 267. pants vienmēr ļauj valsts tiesai, ja tā to uzskata par lietderīgu, uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c., C-416/10, EU:C:2013:8, 56. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Kā izriet no šā sprieduma 33. punkta, iesniedzējtiesa uzskata, ka tajā izskatāmā strīda izšķiršanai ir nepieciešams noskaidrot, vai Savienības tiesībām ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, lai varētu pretendēt uz ganību koncesiju un attiecīgā gadījumā saņemt finansiālu atbalstu, pamatojoties uz platībatkarīgo maksājumu shēmu, ir noteikts pienākums pierādīt zemes platības izmantošanas vai apsaimniekošanas tiesības vai arī dzīvnieku audzētāja vai dzīvnieku īpašnieka statusu.
- 41 Līdz ar to iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir pieņemami.

Par pirmo jautājumu

- 42 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regula Nr. 73/2009 un Regula Nr. 1122/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā, lai saņemtu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, ir izvirzīts nosacījums, ka pieteikuma iesniedzējam ir jāpierāda, ka viņam ir “tiesības izmantot” šajā pieteikumā norādīto lauksaimniecības zemi.

- 43 Jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 73/2009 34. panta 1. punktu atbalstu no vienotās platībmaksājuma shēmas lauksaimniekiem piešķir pēc tam, kad aktivizētas tiesības uz maksājumu par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu.
- 44 Saskaņā ar šīs regulas 35. panta 1. punktu lauksaimniekam ir pienākums deklarēt zemesgabalus, kas atbilst hektāriem, par kuriem ir tiesības pretendēt uz atbalstu, saistībā ar visām tiesībām uz maksājumu un, izņemot nepārvaramas varas gadījumu vai ārkārtējus apstākļus, minētajiem zemesgabaliem dalībvalsts noteiktajā datumā ir jābūt lauksaimnieka “rīcībā”. Tāpat, pamatojoties uz minētās regulas 124. panta 2. punktu, par visiem lauksaimniecības zemesgabaliem, kas atbilst šā panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem, ir tiesības pretendēt uz maksājumu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu un šiem zemesgabaliem, izņemot nepārvaramas varas vai ārkārtējus apstākļus, ir jābūt lauksaimnieka “rīcībā” dienā, ko noteikusi šī dalībvalsts.
- 45 Tā kā Regulā Nr. 73/2009 nav precizēts, uz kāda pamata attiecīgajām platībām ir jābūt lauksaimnieka “rīcībā”, šīs tiesību normas interpretācijā saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ir jāņem vērā ne tikai tās teksts atbilstoši tā ierastajai nozīmei ikdienas valodā, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini* u.c., C-375/08, EU:C:2010:365, 58. punkts, un 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c., C-476/17, EU:C:2019:624, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 46 Pirmkārt, attiecībā uz šīs regulas 35. panta 1. punkta tekstu ir jānorāda, ka ikdienas valodā tas, ka platība ir lauksaimnieka rīcībā, principā nozīmē, ka viņš var to izmantot pēc saviem ieskatiem, lai faktiski varētu tur veikt lauksaimniecisku darbību.
- 47 Otrkārt, attiecībā uz kontekstu, kādā iekļaujas šī tiesību norma, no šā sprieduma 43. punkta izriet, ka atbalstu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu lauksaimniekiem piešķir pēc tam, kad ir aktivizētas tiesības uz maksājumu par “hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu”; atbilstoši Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punktam ar šo jēdzienu apzīmē visu saimniecībā esošo lauksaimniecības zemi, kas tiek izmantota lauksaimnieciskai darbībai.
- 48 Savukārt šie jēdzieni paši ir definēti minētajā regulā. Proti, minētās regulas 2. panta b), c) un h) punktā jēdziens “saimniecība” ir definēts kā “visas ražošanas vienības, ko pārvalda lauksaimnieks un kas atrodas tās pašas dalībvalsts teritorijā”, “lauksaimnieciska darbība” ir definēta kā “lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana [...] vai zemes uzturēšan[a] labā lauksaimniecības un vides stāvoklī” un “lauksaimniecības zeme” ir definēta kā “arāmzemes, pastāvīgo ganību vai ilggadīgo kultūru kopējā platība”.
- 49 Šajā ziņā, attiecībā uz Regulas Nr. 73/2009 2. panta b) punktā izvirzīto prasību, ka lauksaimniekam ražošanas vienība ir “jāpārvalda”, Tiesa jau ir nospriedusi, ka jēdziens “pārvaldīšana” nenozīmē, ka lauksaimniekam ir neierobežotas pilnvaras rīkoties ar attiecīgo platību, izmantojot to lauksaimniecībai. Turpretī lauksaimniekam saistībā ar šo platību jābūt pietiekamai autonomijai, lai veiktu uz tās lauksaimniecisku darbību, bet tas jānovērtē iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 14. oktobris, *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61. un 62. punkts, kā arī 2015. gada 2. jūlijs *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58. punkts).
- 50 Tādējādi lauksaimniekam ir jābūt zināmām tiesībām pieņemt lēmumus par attiecīgās platības izmantošanu (spriedums, 2010. gada 14. oktobris, *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 63. punkts), lai šajā platībā veiktu savu lauksaimniecisko darbību.

- 51 Treškārt, attiecībā uz aplūkojamā tiesiskā regulējuma mērķiem Regulas Nr. 73/2009 23. apsvērumā ir noteikts, ka tās mērķis ir novērst to, ka tiešais atbalsts tiek piešķirts saņēmējiem, kuru lauksaimniecības darbība veido tikai nenozīmīgu daļu no viņu kopējās uzņēmējdarbības vai kuru uzņēmējdarbības mērķis nav saistīts vai ir tikai nelielā mērā saistīts ar lauksaimniecības darbību. Turklāt no LESD 39. panta 1. punkta b) apakšpunkta, kura būtība ir atgādināta šīs regulas 25. apsvērumā, izriet, ka ar KLP ietilpstošajām atbalsta shēmām tiek sniegts tiešs ienākumu atbalsts, kura mērķis ir panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, it īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus.
- 52 Tādējādi ir jāuzskata, kā ģenerālvokāts to arī ir darījis secinājumu 50. punktā, ka no vienotā platībmaksājuma shēmas sniegtā atbalsta mērķis ir nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauksaimniekiem, kuri patiesi veic lauksaimniecisku darbību un kuru rīcībā tādējādi faktiski ir lauksaimniecības zeme, uz kuras šī darbība tiek veikta.
- 53 Ņemot vērā Regulas Nr. 73/2009 35. panta 1. punkta formulējumu, šīs tiesību normas kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, mērķi, ir jāuzskata, ka, lai noteiktu, vai zemesgabals ir lauksaimnieka “rīcībā” minētās tiesību normas nozīmē, šajā regulā nav prasīts, lai šis lauksaimnieks iesniegtu formālu juridisku dokumentu, kas pierāda, ka viņam ir “tiesības izmantot” attiecīgo platību – šajā ziņā pietiek ar to, ka tiek pierādīta šīs platības faktiskā izmantošana, kā arī minētā lauksaimnieka pietiekama autonomija veikt lauksaimniecisko darbību minētajā platībā.
- 54 Šādu interpretāciju apstiprina, pirmkārt, Tiesas judikatūra par Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. un 3. punktā iekļauto jēdzienu “saimniecības lauksaimniecības zeme”. Proti, Tiesa šajā ziņā ir nospriedusi – tā kā šajās tiesību normās nav precizēts to tiesisko attiecību raksturs, pamatojoties uz kurām lauksaimnieks izmanto attiecīgo platību, no minētajām tiesību normām nevar secināt, ka attiecīgajiem zemesgabaliem ir jābūt lauksaimnieka rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai citu līdzvērtīgu darījumu (spriedums, 2010. gada 14. oktobris, *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 54. punkts).
- 55 Otrkārt, to apstiprina Tiesas judikatūra attiecībā uz Regulas Nr. 1254/1999 12. panta 2. punkta b) apakšpunktā iekļauto jēdzienu “pieejamā saimniecības platība”, jo Tiesa ir nospriedusi, ka šajā tiesību normā attiecībā uz atbalsta pieteikuma pieņemamību nav izvirzīts nosacījums, ka ir jāiesniedz spēkā esošs juridisks dokuments, kas apliecina pieteikuma iesniedzēja tiesības izmantot šajā pieteikumā norādītās lopbarības platības. Gluži pretēji, tieši lopbarības platību faktiskā izmantošana ir viens no nosacījumiem, lai piešķirtu attiecīgās piemaksas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini* u.c., C-375/08, EU:C:2010:365, 62. un 70. punkts).
- 56 Tomēr, kaut arī Savienības tiesībās nav noteikts pienākums pierādīt “tiesības izmantot” lauksaimniecības zemi, vēl ir jāpārbauda, vai tās liedz dalībvalstīm paredzēt šādu pienākumu savā valsts tiesiskajā regulējumā.
- 57 Šajā ziņā ir jāatgādina: no Regulas Nr. 73/2009 19. panta 1. punkta izriet, ka katru gadu lauksaimnieks iesniedz pieteikumu par tiešajiem maksājumiem, vajadzības gadījumā norādot visus saimniecības lauksaimniecības zemesgabalus, aktivizēšanai deklarētās tiesības uz maksājumu, kā arī jebkuru citu informāciju, ko paredz sniegt šī regula vai attiecīgā dalībvalsts.
- 58 Turklāt Regulas Nr. 1122/2009 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā – kurā ir iekļauti Regulas Nr. 73/2009 īstenošanas noteikumi, it īpaši attiecībā uz savstarpējo atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu pēdējā minētajā regulā paredzētajās tiešā atbalsta

shēmās lauksaimniekiem, – ir noteikts, ka vienotajā pieteikumā ir jāietver visa informācija, kas ļauj identificēt visus lauksaimniecības zemesgabalus saimniecībā, to platību, atrašanās vietu un attiecīgā gadījumā – izmantošanas veidu.

- 59 Regulas Nr. 1122/2009 8. apsvērumā arī ir precizēts, ka, lai nodrošinātu Regulas Nr. 73/2009 III sadaļā paredzētās vienotā maksājuma shēmas pareizu īstenošanu, dalībvalstīm ir jāizveido identifikācijas un reģistrācijas sistēma, kas garantē tiesību uz maksājumu izsekojamību. Kā būtībā izriet no Regulas Nr. 1122/2009 28. apsvēruma, iesniedzot termiņā “visus apstiprinošos dokumentus, līgumus vai deklarācijas”, ir jāsniedz iespēja valstu pārvaldes iestādēm plānot un pēc tam veikt atbalsta pieteikumu pareizības efektīvas pārbaudes.
- 60 Proti, attiecībā uz šādiem apliecinājošiem dokumentiem Tiesai – saistībā ar pirms Regulas Nr. 1122/2009 pieņemšanas pastāvējušo Savienības tiesisko regulējumu par atbalsta shēmām un integrētās administrācijas un kontroles sistēmas piemērošanas kārtību lauksaimniekiem paredzēto tiešā atbalsta shēmu ietvaros – jau bija iespēja nospriest, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība attiecībā uz apliecinājošiem dokumentiem un pierādījumiem, kuri ir jāpieprasa no atbalsta pieteicēja, saistībā ar viņa pieteikumā norādītajām platībām.
- 61 Tātad Tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā šo rīcības brīvību, dalībvalstīm ir atļauts precizēt, kādi pierādījumi ir pievienojami atbalsta pieteikumam, it īpaši atsaucoties uz to teritorijā īstenoto ierasto praksi lauksaimniecības jomā saistībā ar tiesībām uz lopbarības platībām un to izmantošanu, kā arī attiecībā uz to iesniedzamajiem apliecinājuma dokumentiem (spriedums, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 82. punkts).
- 62 Tāpat Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība, izvēloties valsts pasākumus, kurus tās uzskata par vajadzīgiem efektīvai pārķāpumu un krāpšanas novēršanai un sodīšanai par tiem (spriedums, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 76. punkts).
- 63 Tiesa tomēr piebilda, ka dalībvalstu rīcības brīvības izmantošana attiecībā uz pierādījumiem, kas iesniedzami atbalsta pieteikuma pamatojumam, ir pakļauta zināmiem ierobežojumiem, it īpaši attiecībā uz iespēju pieprasīt pieteikuma iesniedzējam uzrādīt spēkā esošu juridisku dokumentu, kas pamato tā tiesības izmantot platības, uz kurām attiecas viņa pieteikums. Šajā kontekstā valsts tiesiskajā regulējumā, ar kuru tiek īstenota šī rīcības brīvība, ir jāievēro Savienības tiesību mērķi lauksaimniekiem paredzētā tiešā finansiālā atbalsta jomā un Savienības tiesību vispārējie principi, it īpaši samērīguma princips, kas prasa, lai ar tiesību normu ieviestie līdzekļi būtu piemēroti izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 86. un 87. punkts, kā arī 2020. gada 17. decembris, *Land Berlin* (Maksājumtiesības saistībā ar KLP), C-216/19, EU:C:2020:1046, 35. punkts).
- 64 Lai gan iesniedzējtiesai katrā konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai šis princips ir ievērots (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini u.c.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 89. punkts), saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tās kompetencē ir sniegt iesniedzējtiesai visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai ļautu izlemt jautājumu par šādu atbilstību, taisot spriedumu izskatāmajā lietā (spriedums, 2020. gada 11. jūnijs, *Subdelegación del Gobierno en Guadalajara*, C-448/19, EU:C:2020:467, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 65 Šajā ziņā, pirmkārt, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 57. punktā, tāda pienākuma iesniegt dokumentus, kuri pierāda maksājuma pieteikumā norādītās zemes likumīgu izmantošanu noteikšana, kāds ir paredzēts VĀR Nr. 125/2006 7. panta 1. punkta f) apakšpunktā, šķiet

piemērota, lai nodrošinātu, ka šā sprieduma 51. un 52. punktā minētie KLP mērķi faktiski tiks īstenoti. Proti, šāda pienākuma mērķis it īpaši ir novērst, ka atbalsta pieprasītājs vienotā maksājuma shēmas ietvaros ļaunprātīgi varētu izmantot citiem piederošus zemesgabalus, lai apietu Savienības tiesisko regulējumu, kurš attiecas uz šo shēmu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 24. jūnijs, *Pontini* u.c., C-375/08, EU:C:2010:365, 88. punkts).

- 66 Otrkārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai šis valsts tiesiskais regulējums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams minētā mērķa sasniegšanai, ir jāatgādina, ka samērīguma pārbaude ir jāveic, ņemot vērā it īpaši KLP mērķus, un tas liek savstarpēji izsvērt šos mērķus un minētā tiesiskā regulējuma mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 28. un 40. punkts).
- 67 Šajā lietā ir jānorāda, ka pamatlietā piemērojamās lauksaimniecības un lauku attīstības ministra Dekrēta Nr. 246/2008 redakcijas 5. panta 1. punktā ir precizēts, ka “dokumenti, kas apliecina pašvaldību pastāvīgo ganību likumīgu izmantošanu saskaņā ar [VĀR Nr. 125/2006] 7. panta 1. punkta f) apakšpunktu, ir īpašumtiesības apliecinājoši dokumenti, starp pašvaldību padomēm un dzīvnieku audzētājiem noslēgti koncesijas vai nomas līgumi, no kuriem izriet izmantotā zemes platība, un atbilstoši lauksaimniecības reģistrā iekļautajai informācijai izsniegts pašvaldības padomes apliecinājums”, un tādējādi šķiet, ka tie attiecas tikai uz pierādījumu par to, ka pašvaldību pastāvīgās ganības tiek izmantotas likumīgi, bet tas ir jākonstatē iesniedzējtiesai. Attiecībā uz ganībām, kas ietilpst gan administratīvi teritoriālo vienību – šajā gadījumā pašvaldību – privātajā, gan publiskajā īpašumā, var uzskatīt, ka starp pusēm principā tiks sagatavots formāls akts, kas apliecina izmantošanas tiesības, līdz ar to pienākums iesniegt šādu aktu konkrētā gadījumā nešķiet nesamērīgs.
- 68 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regula Nr. 73/2009 un Regula Nr. 1122/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā, lai saņemtu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, ir izvirzīts nosacījums, ka pieteikuma iesniedzējam ir pienākums pierādīt, ka viņam ir “tiesības izmantot” šajā pieteikumā norādīto lauksaimniecības zemi, ja vien tiek ievēroti attiecīgā Savienības tiesiskā regulējuma mērķi un vispārējie Savienības tiesību principi, it īpaši samērīguma princips.

Par otro jautājumu

- 69 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regula Nr. 73/2009 un Regula Nr. 1122/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka – konkrētajā gadījumā, kad subjekts, kurš saņem atbalstu saskaņā ar vienoto platībmaksājuma shēmu, ir pamatojis tiesības izmantot lauksaimniecības zemi, iesniedzot koncesijas līgumu par ganībām, kuras ietilpst kādas administratīvi teritoriālās vienības publiskajā īpašumā, – tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru šāda līguma spēkā esamība ir pakārtota tam, ka potenciālais koncesionārs ir dzīvnieku audzētājs vai dzīvnieku īpašnieks.
- 70 Iesākumā ir jānorāda, ka no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm izriet, ka ganību koncesionāram uzliktais pienākums nodrošināt, ka tam ir dzīvnieku audzētāja vai dzīvnieku īpašnieka statuss, pats par sevi nav nosacījums, kas jāizpilda, lai saņemtu atbalstu, pamatojoties uz pamatlietā aplūkoto vienotā platībmaksājuma shēmu. Proti, šķiet, ka pieteikuma iesniedzējiem saskaņā ar VĀR Nr. 125/2006 7. panta 1. punktu ir jābūt reģistrētiem APIA pārvaldītā lauksaimnieku reģistrā, jāiesniedz maksājuma pieteikums noteiktajos termiņos un jāievēro šajā tiesību normā paredzētie vispārējie nosacījumi, kuros šāds pienākums nav paredzēts.

- 71 Tomēr no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka šis pienākums izriet no lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības ministra un valsts pārvaldes lietu ministra Dekrēta Nr. 226/235/2003 I pielikuma – pamatlietā piemērojamā redakcijā – normām.
- 72 Tā kā šāds pienākums neizriet no Savienības tiesībām un tas ietilpst dalībvalstu rīcības brīvībā, iesniedzējtiesai saskaņā ar šā sprieduma 61., 63. un 64. punktā atgādināto judikatūru ir jākonstatē, vai, izvirzot šādu prasību, tiek ievēroti attiecīgā Savienības tiesiskā regulējuma mērķi un vispārējie Savienības tiesību principi, it īpaši samērīguma princips.
- 73 Šajā ziņā Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos būtībā ir norādījusi, ka Rumānijas likumdevējs – ņemot vērā Rumānijā pastāvošo īpašo situāciju lauksaimniecības nozarē un saskaroties ar tādām parādībām kā zemes atstāšana novārtā, lauku apvidu iedzīvotāju novecošanās, neliels gados jaunu lauksaimnieku skaits un daudzas mazas saimniecības, no kurām liela daļa ražošanu veic gandrīz vai tikai pašu vajadzībām, – ir izvēlēties koncesijas līgumu noslēgšanu par administratīvi teritoriālās vienības publiskajā īpašumā esošām ganībām pakārtot tam, ka attiecīgajam koncesionāram ir dzīvnieku turētāja vai dzīvnieku īpašnieka statuss. Šāda izvēle, kura esot nevis atbilstības nosacījums, kas jāizpilda, lai saņemtu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, bet gan šādu koncesijas līgumu spēkā esamības nosacījums, ietilpstot Rumānijas likumdevēja rīcības brīvībā.
- 74 Izvirzīdams šo nosacījumu, Rumānijas likumdevējs tādējādi esot vēlējies nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, atvieglojot lielākam dzīvnieku īpašnieku vai dzīvnieku turētāju skaitam tiešu piekļuvi administratīvi teritoriālajām vienībām piederošajām ganībām, vienlaikus izvairoties no tā, ka labumu gūst saimnieciskās darbības veicēji, kuri lauksaimniecisku darbību veic pastarpināti. *APIA*, atbildot uz jautājumiem, kurus Tiesa bija uzdevusi rakstveida atbildes sniegšanai, piebilda, ka lielākajai daļai dzīvnieku audzētāju vienīgais dzīvnieku barības avots ir pļavās iegūtais augājs, bet tas nozīmē, ka ir svarīgi, lai dzīvnieku audzētāji varētu saņemt koncesijā pļavas tajās vietās, kurās tie dzīvo un audzē savus dzīvniekus.
- 75 Kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 68. punktā, šāds mērķis atbilst šajā jomā izvirzītajiem Savienības tiesību mērķiem. Proti, kā izriet no šā sprieduma 52. punkta, uz vienotā platībmaksājuma shēmas pamata saņemtā atbalsta mērķis ir nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauksaimniekiem, kuri faktiski veic lauksaimniecisko darbību un kuru rīcībā tādējādi faktiski ir lauksaimniecības zeme, uz kuras šī darbība tiek veikta.
- 76 Turklāt – neskarot pārbaudes, kuru veikšana ir iesniedzējtiesas ziņā, – pienākums būt par dzīvnieku īpašnieku vai dzīvnieku audzētāju, kā tas izriet no šā sprieduma 74. punkta, šķiet piemērots, lai īstenotu Rumānijas likumdevēja izvirzīto mērķi atvieglot pēc iespējas lielākam dzīvnieku audzētāju vai dzīvnieku īpašnieku skaitam tiešu piekļuvi administratīvi teritoriālajām vienībām piederošajām ganībām situācijā, kurā – kā tas ir norādīts minētajā punktā – vienīgais šo mājdzīvnieku barības avots vasarā ir pļavās iegūtais augājs.
- 77 Turklāt, tā kā šis pienākums attiecas vienīgi uz iespēju personai koncesijas ceļā iegūt ganības, kas ietilpst administratīvi teritoriālo vienību publiskajā īpašumā, aplūkotais valsts tiesiskais regulējums, šķiet, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai, taču tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā šā sprieduma 66. punktā minētajā judikatūrā noteiktās prasības.
- 78 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regula Nr. 73/2009 un Regula Nr. 1122/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka – konkrētajā gadījumā, kad subjekts, kas saņem atbalstu saskaņā ar vienoto platībmaksājumu shēmu, ir pamatojis tiesības

izmantojot lauksaimniecības zemi, iesniedzot koncesijas līgumu par ganībām, kuras ietilpst kādas administratīvi teritoriālās vienības publiskajā īpašumā, – tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru šāda līguma spēkā esamība ir pakārtota tam, ka potenciālais koncesionārs ir dzīvnieku audzētājs vai dzīvnieku īpašnieks.

Par trešo jautājumu

- 79 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 73/2009 2. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lauksaimnieciska darbība” attiecas uz darbību, ar ko persona iegūst ganības koncesijā un pēc tam ar dzīvnieku audzētājiem noslēdz sadarbības līgumu, pamatojoties uz kuru šie dzīvnieku audzētāji gana dzīvniekus uz koncesijā iegūtās zemes, savukārt koncesionārs saglabā zemes izmantošanas tiesības, taču uzņemas pienākumu neierobežot ganīšanu un uzņemas ganību uzturēšanas darbu veikšanu.
- 80 Jēdziens “lauksaimnieciska darbība” Regulas Nr. 73/2009 2. panta c) punktā ir definēts kā, pirmkārt, produktu ražošana vai audzēšana, ieskaitot ražas novākšanu, dzīvnieku slaukšanu, audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, un, otrkārt, zemes uzturēšana labā lauksaimniecības un vides stāvoklī, kā noteikts šīs regulas 6. pantā.
- 81 Šķiet, nav strīda par to, ka pamatlietā *Avio Lucos* darbība neietilpst pirmajā situācijā, kas attiecas uz lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšanu. Proti, kā ģenerāladvokāts ir uzsvēris secinājumā 73. punktā – dzīvniekus, kurus dzīvnieku audzētāji ir nodevuši *Avio Lucos* rīcībā, pamatojoties uz pamatlietā aplūkotā sadarbības līguma 8. pantu, vienmēr ir turējuši, audzējuši un ganījuši minētie dzīvnieku audzētāji.
- 82 Attiecībā uz otro situāciju, kas skar zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī, Regulas Nr. 73/2009 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis, pirmkārt, nodrošina, lai visās lauksaimniecības zemēs tiktu uzturēts labs lauksaimniecības un vides stāvoklis, un, otrkārt, valsts vai reģionālā līmenī nosaka minimālās prasības attiecībā uz labu lauksaimniecības un vides stāvokli, pamatojoties uz III pielikumā paredzēto sistēmu un ņemot vērā “attiecīgo apgabalu raksturīgās īpašības”; turklāt šajā pantā ir piebilsts, ka dalībvalstis nenosaka minimālās prasības, kas nav paredzētas šajā sistēmā.
- 83 Šajā ziņā Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos norāda, ka Rumānijas likumdevējs ir noteicis fakultatīvo standartu “minimālais ganāmpulka blīvums un/vai atbilstoši režīmi”, kas ir skaidri paredzēts un atļauts šā III pielikuma noteikumos. Tādējādi šis likumdevējs savstarpējās atbilstības sistēmas ietvaros, sākot no 2012. gada, esot paredzējis “pastāvīgo ganību uzturēšanu, saglabājot minimālo ganāmpulka blīvumu 0,3 GV/ha apmērā un/vai minēto ganību pļaušanu vismaz reizi gadā”.
- 84 Komisija savos rakstveida apsvērumos arī uzsver, ka saskaņā ar Rumānijas paziņojumu par minimālo prasību attiecībā uz labu lauksaimniecības un vides stāvokli ieviešanu attiecībā uz 2014. gadu “lauksaimniekiem ir pienākums veikt šādas darbības, lai īstenotu standartu par minimālo ganāmpulka blīvumu un/vai atbilstošiem režīmiem: nopļaut zāli vismaz vienu reizi gadā un/vai nodrošināt ganību minimālo blīvumu (vismaz 0,3 dzīvnieki uz hektāru), lai uzturētu zemi (pastāvīgās ganības) labā stāvoklī”.
- 85 Šajā gadījumā, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, atbilstoši starp *Avio Lucos* un dzīvnieku audzētājiem noslēgtā sadarbības līguma 7. pantam šis uzņēmums “katru gadu uz sava rēķina veic ganību tīrīšanu, iznīcina indīgas nezāles, kā arī novērš pārmērīgu ūdens krāšanos uz

zemes, nodrošinot, lai būtu optimāli apstākļi ganību atjaunotnei”. Līdz ar to – neskarot pārbaudes, kuru veikšana ir iesniedzējtiesas ziņā, – šķiet, ka šāda darbība ietilpst kādā no iepriekšējā punktā minētajā paziņojumā norādītajām alternatīvajām darbībām un līdz ar to ietilpst jēdzienā “lauksaimnieciska darbība” Regulas Nr. 73/2009 2. panta c) punkta nozīmē.

- 86 Turklāt, tā kā pastāvīgo ganību pozitīvā ietekme uz vidi ir atzīta, šāda interpretācija atbilst arī šīs regulas mērķiem, kuri it īpaši izriet no tās 4. un 7. apsvēruma par ganību saglabāšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī.
- 87 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 73/2009 2. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lauksaimnieciska darbība” attiecas uz darbību, ar ko persona iegūst ganības koncesijā un pēc tam ar dzīvnieku audzētājiem noslēdz sadarbības līgumu, pamatojoties uz kuru šie dzīvnieku audzētāji gana dzīvniekus uz koncesijā iegūtās zemes, savukārt koncesionārs saglabā zemes izmantošanas tiesības, taču uzņemas pienākumu neierobežot ganīšanu un uzņemas ganību uzturēšanas darbu veikšanu, ja vien šie darbi atbilst šīs regulas III pielikumā iekļautajā fakultatīvajā standartā paredzētajiem nosacījumiem.

Par ceturto jautājumu

- 88 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ja dalībvalsts tiesību sistēmā strīdā starp tām pašām pusēm par atbalsta pieprasītājam saskaņā ar vienoto platībmaksājuma shēmu izmaksāto summu atgūšanas akta likumību tiek piemērots *res judicata* princips, kas liedz attiecīgajai tiesai pārbaudīt, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgas valsts tiesībās izvirzītās prasības par atbalsta pieteikumā norādītās lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas pamata likumīgumu, jo šis akts ir pamatots ar tiem pašiem faktiem un to pašu valsts tiesisko regulējumu, kas ir analizēti agrākā tiesas nolēmumā, kurš ir kļuvis galīgs.
- 89 Kā norāda iesniedzējtiesa, šā jautājuma pamatā ir apstāklis, ka *APIA* atsaucās uz divu tādu galīgu spriedumu *res judicata* spēku, ar kuriem tika noraidītas *Avio Lucos* prasības: pirmkārt, prasība atcelt šā sprieduma 30. punktā minēto lēmumu, ar kuru šai sabiedrībai ir uzlikta daudzgadu sankcijas par 2014. gadu, un, otrkārt, prasība atcelt protokolu, kurā ir konstatēti pārkāpumi attiecībā uz šo pašu gadu. Proti, šie abi akti esot balstīti uz *APIA* lēmumu, kurā noteikts, ka *Avio Lucos* ir izslēdzama no maksājumu saņemšanas saskaņā ar platībatkarīgā atbalsta shēmu, jo, tā kā *Avio Lucos* nav dzīvnieku audzētāja statusa, tā neesot iesniegusi pierādījumus, ka tā likumīgi izmanto pamatlīdētā aplūkotās pašvaldības ganības.
- 90 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka, ņemot vērā valsts tiesību doktrīnu par Civilprocesa kodeksa 431. panta 2. punktu, iebildums saistībā ar galīga nolēmuma *res judicata* spēku tiesvedībā tiesā var tikt pamatoti izvirzīts tikai tad, ja tiesiskās attiecības, uz kurām šajā gadījumā tiek izdarīta atsauce, ir ne tikai identiskas tām, kas iepriekš tikušas izvērtētas tiesvedībā, kurā tika pieņemts šis galīgais nolēmums, bet arī ja tās ir tikušas tieši vai netieši skartas šajā iepriekšējā tiesvedībā. Tādējādi *res judicata* spēks attiecoties arī uz gadījumiem, kad jauna prasība nostāda tiesu situācijā, kurā tai pilnībā vai daļēji ir atkārtoti jāapstiprina tiesiskās attiecības vai jāiebilst pret tiesiskajām attiecībām, kas ir apstiprinātas vai noraidītas agrākajā spriedumā. Šajā gadījumā ar iepriekšējā punktā minētajiem spriedumiem esot izšķirti strīdi starp tām pašām pusēm, proti, *APIA* un *Avio Lucos*, un šie spriedumi esot attiekušies uz tiem pašiem faktiem, proti, pieteikumu par vienoto platībatkarīgo maksājumu attiecībā uz 2014. gadu.

- 91 Iesākumā ir jānorāda – kā tas izriet no atbildes, kura sniegta uz pirmo un otro jautājumu –, ka, ja vien tiek ievēroti attiecīgajā Savienības tiesiskajā regulējumā izvirzītie mērķi un vispārējie Savienības tiesību principi, it īpaši samērīguma princips, Savienības tiesības neaizliedz nedz to, ka ar valsts tiesībām, lai saņemtu tiešu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, tiek noteikts pienākums pierādīt “tiesības izmantot” lauksaimniecības zemi, nedz – konkrētajā gadījumā, kad subjekts, kas saņem atbalstu saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu, ir pamatojis tiesības apsaimniekot lauksaimniecības zemi, iesniedzot koncesijas līgumu par kādai administratīvi teritoriālai vienībai piederošām ganībām, – valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru, lai šādi noslēgts līgums būtu spēkā esošs, ir izvirzīts nosacījums, ka potenciālais koncesionārs var būt vienīgi dzīvnieku audzētājs vai dzīvnieku īpašnieks.
- 92 Ir jāatgādina *res judicata* principa nozīmīgums gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmā. Proti, lai nodrošinātu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai galīgie tiesu nolēmumi, pēc tam, kad ir izmantoti pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi, vai pēc tam, kad beidzies šādi pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt pārsūdzēti (skat. spriedumus, 2009. gada 3. septembris, *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 22. punkts; 2018. gada 17. oktobris, *Klohn*, C-167/17, EU:C:2018:833, 63. punkts, un 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 88. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 93 Līdz ar to Savienības tiesības neuzliek valsts tiesai pienākumu nepiemērot valsts procesuālos noteikumus, kuri tiesas nolēmumam piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas valstī ļautu novērst ar Savienības tiesībām nesavietojamu situāciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 3. septembris, *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 23. punkts; 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 47. punkts, un 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 89. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 94 Tātad Savienības tiesībās nav noteikta arī prasība, ka, lai ņemtu vērā Tiesas sniegto attiecīgās Savienības tiesību normas interpretāciju, valsts tiesai principā būtu jāpārskata tās nolēmums, kuram ir *res judicata* spēks (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 90. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 95 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai nav lūgts pārskatīt nolēmumu, kam ir *res judicata* spēks. Taču iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlieta ir balstīta uz tām pašām tiesiskajām attiecībām, attiecībā uz kurām jau ir pasludināti divi galīgie spriedumi, kas minēti šā sprieduma 89. punktā, tādējādi, piemērojot *res judicata* principu, kā tas ir interpretēts valsts tiesībās, pret šiem spriedumiem nevar tikt iebilsts ar spriedumu, kas tiks pasludināts pamatlietā.
- 96 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka valstu tiesām ir pienākums interpretēt valsts tiesību normas cik vien iespējams tādējādi, lai ar šo normu piemērošanu tiktu sekmēta Savienības tiesību īstenošana (spriedums, 2015. gada 11. novembris, *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, EU:C:2015:742, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 97 Turklāt atbilstīgas interpretācijas prasība ietver sevī valsts tiesu, tostarp tiesu, kas izskata lietas pēdējā instancē, pienākumu vajadzības gadījumā mainīt iedibināto judikatūru, ja tā ir balstīta uz valsts tiesību interpretāciju, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām. Tādējādi valsts tiesa nav tiesīga uzskatīt, ka tai nav iespējams kādu valsts tiesību normu interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām tikai tādēļ vien, ka citas tiesas šo normu ir interpretējušas veidā, kas nav saderīgs ar šīm

tiesībām, vai to šādā veidā ir piemērojušas kompetentās valsts iestādes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 4. marts, *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 60. un 61. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 98 Šajā gadījumā ir jānorāda, kā to darījis ģenerālvokāts secinājumā 89. punktā, ka šā sprieduma 89. punktā minēto spriedumu, no vienas puses, un šajā lietā taisāmā sprieduma, no otras puses, priekšmets nešķiet identisks, jo, kaut arī tie attiecas uz vieniem un tiem pašiem faktiem, runa ir par dažādu administratīvo lēmumu tiesiskumu.
- 99 Katrā ziņā iesniedzējtiesas ziņā ir pārliecināties, vai saskaņā ar valsts tiesībām uz šiem nolēmumiem attiecināmais *res judicata* spēks aptver šīs lietas elementus, un vajadzības gadījumā pārbaudīt minētajās tiesībās paredzētās sekas (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 4. marts, *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 57. punkts).
- 100 Proti, tā kā nav Savienības tiesiskā regulējuma attiecīgajā jautājumā, *res judicata* principa īstenošanas noteikumi ir jānosaka dalībvalstu tiesību sistēmās saskaņā ar šo valstu procesuālās autonomijas principu. Tomēr šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kuri reglamentē līdzīgas iekšējas situācijas (līdzvērtības princips), nedz arī tādi, kuri padara faktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību sistēmā paredzēto tiesību īstenošanu (efektivitātes princips) (spriedumi, 2020. gada 4. marts, *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 58. punkts, un 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 91. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 101 Šajā ziņā Tiesa jau ir atzinusi, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuāls noteikums padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi tiesvedībā, tiesvedības norisi un tās īpatnības kopumā dažādu instanču valsts tiesās. Šajā aspektā attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesību sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un pareiza tiesvedības norise (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 93. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 102 Pamatlietā tāda *res judicata* spēka principa interpretācija, kāda izriet no šā sprieduma 90. punkta, šķiet, liedz apšaubīt ne vien tiesas nolēmumu, kuram ir *res judicata* spēks – pat gadījumā, ja šajā nolēmumā būtu pieļauts Savienības tiesību pārkāpums –, bet arī jebkādu konstatējumu par tiem pašiem faktiem, kas izdarīts civiltiesvedībā attiecībā uz tām pašām tiesiskajām attiecībām, par kurām ir pasludināti divi galīgi spriedumi.
- 103 Kā secinājumu 92. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, šādas *res judicata* spēka principa interpretācijas sekas būtu tādas, ka gadījumā, ja agrāks tiesas nolēmums, kurš ir kļuvis galīgs, būtu balstīts uz interpretāciju, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, šo tiesību nepareiza piemērošana tiktu atkārtota katrā civillietu tiesu pieņemtajā nolēmumā par tām pašām tiesiskajām attiecībām, un šo Savienības tiesībām pretējo interpretāciju nebūtu iespējams labot (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 95. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 104 Taču šādi šķēršļi efektīvai Savienības tiesību normu piemērošanai nav racionāli attaisnojami ar tiesiskās drošības principu un tādējādi ir jāatzīst par pretējiem efektivitātes principam (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 96. punkts un minētā judikatūra).

- 105 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāsniedz šāda atbilde: Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ja dalībvalsts tiesību sistēmā strīdā starp tām pašām pusēm par atbalsta pieprasītājam saskaņā ar vienotā platībmaksājuma shēmu izmaksāto summu atgūšanas akta likumību tiek piemērots *res judicata* princips, kas liedz attiecīgajai tiesai pārbaudīt, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgas valsts tiesībās izvirzītās prasības par atbalsta pieteikumā norādītās lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas pamata likumīgumu, jo šis akts ir pamatots ar tiem pašiem faktiem, kuri attiecas uz tām pašām pusēm, un ar to pašu valsts tiesisko regulējumu, kas ir analizēti agrākā tiesas nolēmumā, kurš ir kļuvis galīgs.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 106 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Regula (EK) Nr. 73/2009 (2009. gada 19. janvāris), ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003, redakcijā, kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1310/2013 (2013. gada 17. decembris), un Komisijas Regula (EK) Nr. 1122/2009 (2009. gada 30. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu Nr. 73/2009 attiecībā uz savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu saskaņā ar minētajā regulā paredzētajām tiešā atbalsta shēmām lauksaimniekiem, kā arī, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1234/2007 attiecībā uz savstarpēju atbilstību saskaņā ar vīna nozarē paredzēto atbalsta shēmu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā, lai saņemtu atbalstu, pamatojoties uz vienotā platībmaksājuma shēmu, ir izvirzīts nosacījums, ka pieteikuma iesniedzējam ir pienākums pierādīt, ka viņam ir “tiesības izmantot” šajā pieteikumā norādīto lauksaimniecības zemi, ja vien tiek ievēroti attiecīgā Savienības tiesiskā regulējuma mērķi un Savienības tiesību vispārējie principi, it īpaši samērīguma princips.
- 2) Regula Nr. 73/2009, kas grozīta ar Regulu Nr. 1310/2013, un Regula Nr. 1122/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka – konkrētajā gadījumā, kad subjekts, kas saņem atbalstu saskaņā ar vienoto platībmaksājuma shēmu, ir pamatojis tiesības apsaimniekot lauksaimniecības zemi, iesniedzot koncesijas līgumu par ganībām, kuras ietilpst kādas administratīvi teritoriālās vienības publiskajā īpašumā, – tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru šāda līguma spēkā esamība ir pakārtota tam, ka potenciālais koncesionārs ir dzīvnieku audzētājs vai dzīvnieku īpašnieks.
- 3) Regulas Nr. 73/2009, kas grozīta ar Regulu Nr. 1310/2013, 2. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lauksaimnieciska darbība” attiecas uz darbību, ar ko persona iegūst ganības koncesijā un pēc tam ar dzīvnieku audzētājiem noslēdz sadarbības līgumu, pamatojoties uz kuru šie dzīvnieku audzētāji gana dzīvniekus uz koncesijā iegūtās zemes, savukārt koncesionārs saglabā zemes izmantošanas tiesības, taču uzņemas

pienākumu neierobežot ganīšanu un uzņemas ganību uzturēšanas darbu veikšanu, ja vien šie darbi atbilst šīs regulas III pielikumā iekļautajā fakultatīvajā standartā paredzētajiem nosacījumiem.

- 4) Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ja dalībvalsts tiesību sistēmā strīdā starp tām pašām pusēm par atbalsta pieprasītājam saskaņā ar vienoto platībmaksājuma shēmu izmaksāto summu atgūšanas akta likumību tiek piemērots *res judicata* princips, kas liedz attiecīgajai tiesai pārbaudīt, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgas valsts tiesībās izvirzītās prasības par atbalsta pieteikumā norādītās lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas pamata likumīgumu, jo šis akts ir pamatots ar tiem pašiem faktiem, kuri attiecas uz tām pašām pusēm, un ar to pašu valsts tiesisko regulējumu, kas ir analizēti agrākā tiesas nolēmumā, kurš ir kļuvis galīgs

[Paraksti]